

KUNSTMEST NAAR ZEE DRAGEN

Hoewel Limburg niet direct in verband wordt gebracht met zoutwaterorganismen, heb ik altijd al eens willen schrijven over het litorale leven. En dan refereer ik niet naar halofyten zoals het Deens lepelblad dat onze provincie lijkt te veroveren, en ook niet naar de vele fossielen uit het Krijt die de Limburgse bodem nog dagelijks prijs geeft, maar dan duid ik op de echte zee, waarvan een Limburger wel het bestaan kent, maar de vertrouwdheid mist met wat zich allemaal onder die

spiegel afspeelt. Ik begeef me op glad ijs en omdat zout water maar moeilijk bevriest zal ik er wel doorheen zakken.

Aanleiding tot deze beschouwing is een citaat van Adriaan Rijnsdorp, visserijbioloog bij Wageningen Imaris en hoogleraar aan de plaatselijke universiteit waarin hij over de invloed van de zeevisserij stelt dat we wel reëel moeten blijven. Iedere commerciële vorm van visserij beïnvloedt het mariene ecosysteem en de daarin aanwezige voedselketens. Vergelijk dit met de intensivering van de landbouw op het vaste land, als gevolg waarvan ontegenzeggelijk veel organismen, zowel planten als dieren definitief zijn verdwenen. Hoewel we de instelling van visquota in Limburg alleen merken aan het aanbod van verse vis bij de plaatselijke visboer, is ook hier doorgedrongen dat we niet ongestraft de oceanen kunnen leegvissen. Canadees onderzoek heeft inmiddels aangetoond dat de populaties van geëxploiteerde soorten zeedieren gemiddeld met 89% zijn afgenomen ten opzichte van hun historische omvang. Gevaarlijk bij deze vergelijking is natuurlijk de vastgestelde standaard. Want waar wordt het ijkpunt gelegd op de mariene tijdschaal?

Een reconstructie van het aantal Groenlandse walvissen bij Spitsbergen (populatie inmiddels uitgeroeid) van voor de walvisvaart in de zeventiende eeuw komt neer op een populatiegrootte van 46.000 dieren. Het aantal Gewone zeehonden in de Waddenzee bedroeg rond 1900 ongeveer 37.000 dieren. Door de zeehondenjacht was dit aantal in 1960 (einde jacht) sterk gedecimeerd. In 2008 telde Imares, ondanks voorspoed, nog maar steeds slechts 6.000 dieren. De Vleet, een roggensoort waar vroeger veel op werd gevestigd, is geheel verdwenen uit de Nederlandse wateren. En daarmee is ook de achtergrond van het spreekwoord voorgoed verloren gegaan. Laten we het over de andere consumptievis maar niet hebben, want daar zijn de wetenschappelijke meningen zo over verdeeld dat iedere re-

constructie van de vroegere populatieomvang zinloos is.

Tevens is nu duidelijk dat het Ministerie van Landbouw en Visserij in de jaren tachtig alles te verwijten valt omdat de toentertijd opgestelde visquota niet werden bewaakt. Ondanks duidelijke afspraken waren de visserijcontroles ineffectief en gaven ze geen antwoord op de dubbele boekhouding van de beroepsvisserij. Zo kregen de afslagen te maken met witte en grijze vis, waarbij de laatste niet werd geregistreerd

en een eigen markt creëerde. Zowel de AID als het ministerie waren op de hoogte van deze praktijken, maar het gesjoemel (een echt Limburgs woord) werd oogluikend toegestaan. Uiteraard ontstond hiermee een spanning tussen overheid en vissers toen in 1983 met de invoering van het Europese visserijbeleid strenger werd opgetreden. De vissers konden zich niet meer redden met het betalen van een boete, maar kregen te maken met verbeurdverklaring van hun vangst en schepen. De visserijvloot is vanaf die tijd behoorlijk in omvang afgenomen, maar of de vangstquota nu wel effectief worden nageleefd moet nog blijken. Vooralsnog is er van een herstel van de visstand weinig te merken en is de mentaliteit van de Nederlandse visser niet veel veranderd.

Als klap op de vuurpijl doet Dolf Bodeke, de voormalige visserijbioloog van het Rijksinstituut voor Visserijonderzoek de suggestie om de Noordzee maar weer te verrijken met een fosfaatgift, dan zou het volgens hem binnen korte tijd weer wemelen van de Schol, Tong en Kabeljauw. Zijn stelling is opgehangen aan de situatie in de jaren zestig en zeventig, toen grote hoeveelheden fosfaat, afkomstig van wasmiddelen, met de grote rivieren werden aangevoerd en de genoemde vissoorten een forse groei lieten doormaken. Deze uitspraak is natuurlijk koren op de molens van de visboeren, die het idee uiteraard omarmen.

Daarmee wil ik nog even terugkomen op de vergelijking met de landboeren. Want was het niet zo dat alle ecologische ellende begon met een verschraving van de natuurlijke diversiteit door de ontregeling van stabiele ecosystemen als gevolg van de introductie van kunstmest?